

Kunsthuis SYB

Beleid en organisatie 2019

Kunsthuis SYB is in 2000 opgericht vanuit het gedachtegoed van de experimentele galeriehouder Sybren Hellinga. Sindsdien heeft Kunsthuis SYB zich ontwikkeld tot een unieke artist residency met een stevig fundament in de regio en in de nationale en internationale kunstwereld. De missie van Kunsthuis SYB is onlosmakelijk verbonden met het huis dat Sybren Hellinga naliet en de omgeving waarin het is gebouwd. Kunsthuis SYB is een open, gastvrije woon- en werkplek in de luwte van de kunstwereld, waar experiment, onderzoek en samenwerking centraal staan.

Kunsthuis SYB stelt zich ten doel de artistieke en professionele ontwikkeling van zowel kunstenaars als curatoren te faciliteren en stimuleren en zet zich organisatiebreed in voor zowel artistiek en theoretische experiment als ook de ontwikkeling van talent in de hedendaagse kunst. Kunsthuis SYB biedt middelen en mogelijkheden; residents krijgen de tijd, de ruimte, budget, feedback en ondersteuning om een volgende stap te kunnen zetten in hun werk en worden uitgedaagd zich zowel inhoudelijk te verdiepen als professioneel te ontplooiën.

SYB is ook een plek voor praktijkervaring en een loopbaanversneller voor jonge critici, schrijvers en educatoren, die als vrijwilliger de mogelijkheid krijgen om zich te ontwikkelen binnen de organisatie. Jonge professionals leren samen te werken in een breed team en doen ervaring op met het selecteren en inhoudelijk analyseren van projectvoorstellen van kunstenaars, het begeleiden van kunstenaars, met projectorganisatie, of met communicatie, PR en het gebruik van social media voor een kunstinstelling.

Locatie

Onderscheidend van andere residencies en presentatie instellingen is de locatie van SYB: met de Friese Wouden in de achtertuin is Kunsthuis SYB een zogenaamde 'rural' residency. SYB biedt kunstenaars en curatoren een werkplek in de luwte van de (kunst)wereld. De Gemeente Opsterland kent een rijke cultuurhistorie, met veel verhalen en tradities. Deze specifieke (plattelands- en dorps) context biedt kunstenaars de mogelijkheid om snel aansluiting te vinden bij de omgeving en de natuur; contact te maken met de mensen en kennis te maken met andere omgangsvormen, cultuur en denken over kunst, om op die manier informatie en input te verzamelen voor hun onderzoek of project.

Kunsthuis SYB is gevestigd in een pand midden in de Hoofdstraat. Het pand (nu een monument) deed in de vorige eeuw dienst als boterballetjesfabriek en snoepwinkel. De benedenverdieping functioneert als werkplek, ontmoetings- en presentatieruimte. Door de ruwe muren, historische elementen en typische indeling is het allerm minst een white cube. Achter de studio ligt een tuin. De eerste en tweede verdieping worden gebruikt om te wonen, te werken, te koken, te eten en te slapen. SYB heeft een huiselijke kwaliteit door de inrichting, de voelbaar aanwezige geschiedenis en de behulpzame burens.

SYB biedt kunstenaars tijdens hun werkperiode het volledige huis aan en kunstenaars kunnen tijdens hun verblijf gasten die voor hun onderzoek van belang zijn uitnodigen om samen met hen in het huis te verblijven. Het kunsthuis is dan ook vooral een ontmoetingsplek en een

werkplek waarbij wonen en werken op dezelfde plek bijdraagt aan de intensiteit van de werkperiode.

Bij alles wat SYB doet staan openheid en gastvrijheid centraal. Het huis neemt een centrale plek in in Beetsterzwaag; het staat midden in de doorgaande straat. SYB maakt het werkproces van een kunstenaar toegankelijk voor iedereen: dorpsbewoners en andere geïnteresseerden kunnen tijdens de openingstijden in het weekend altijd binnenlopen en kennismaken met de kunstenaar en diens werkproces.

Ook naar de residerende kunstenaar toe praktiseert SYB diezelfde gastvrijheid en openheid. De kunstenaars worden bij aankomst in Beetsterzwaag verwelkomd door een gastvrouw uit het dorp, die ze het huis laat zien, en hen introduceert in hun tijdelijke woon- en werkplek.

SYB's gastvrouw maakt deel uit van SYB's Huisclub: dorpsbewoners die sinds jaar en dag het Kunsthuis een warm hart toedragen. De Huisclub biedt praktische ondersteuning aan zowel de kunstenaar als de artistiek leider; houdt af en toe een grote schoonmaak en voert kleine klussen uit. De Huisclub is essentieel voor de inbedding van Kunsthuis SYB in het dorp en de gastvrijheid richting de kunstenaars; ze geven toegang tot allerlei contacten en informatie. Dat de Huisclub van grote waarde is, niet alleen voor de organisatie, maar vooral ook voor de kunstenaars, blijkt uit het feit dat er zeer gretig beroep op hun kennis en contacten gedaan wordt – wat regelmatig bepalend kan zijn voor de wending die een project neemt.

Stichting SYB heeft het pand en de inventaris begin 2006 overgedragen aan de Sybren Hellinga Stichting (SHS). Met deze eigendomswisseling wordt de exploitatie en het bezit van Kunsthuis SYB op een heldere wijze verdeeld tussen twee stichtingen, waarbij de SHS verantwoordelijk is voor het beheer en het onderhoud van het pand en Stichting SYB voor het activiteitenprogramma in het pand; de residencies, tentoonstellingen, randprogrammering, het personeel en de vrijwilligers.

SYB's positie in de nationale kunst context

SYB onderscheidt zich door de volgende kenmerken:

- SYB faciliteert, houdt het werkproces open en stimuleert ontwikkeling door peer feedback. SYB maakt het mogelijk voor getalenteerde kunstenaars om bij elkaar te komen waardoor een informeel netwerk wordt opgebouwd waarin de ontwikkeling van de kunstenaar, kennis, productie en kunsteducatie centraal staat. Door geen 'af' eindresultaat eisen, blijft het werkproces open en werkt een residency periode in SYB nog lang door in de praktijk van de kunstenaar;
- SYB is een leerplek/leeromgeving an sich, waar kunstenaars en curatoren uit het veld (de programmeringscommissie) peer feedback geven aan de resident kunstenaars waardoor zij ervaring opdoen met het inhoudelijk begeleiden van projecten;
- De context van SYB is bijzonder, als plek van afzondering en concentratie in een klein dorp in Friesland en de toewijding van de huisclub die de kunstenaars wegwijs maakt in de omgeving en handreikingen doet voor wat ze praktisch nodig hebben voor de ontwikkeling van hun onderzoek;
- De inbedding in het dorp, de mensen eromheen: er wordt een community geboden met toegang tot allerlei verenigingen, organisaties en bedrijven en mensen met bijzondere (oude, verdwijnende, specifieke) kunde en kennis (zoals de palingvisser, het rietvlechtmuseum, kwekers van oude inheemse zaden, Tropische kas, boerenbedrijven etc.
- De omgeving, specifiek het landschap van Beetsterzwaag en Friesland is uitzonderlijk. De Friese Wouden is een oeroud landschap, cultuurhistorisch gevormd. Het is een gebruikslandschap dat is gevormd door hoe mensen leefden en reflecteert de historie van de streek;
- Het huis speelt een bijzondere rol: de ruimte, wonen, werken, presenteren en ontvangen/uitwisselen. Huis, omgeving en gemeenschap zijn niet zomaar omstandigheden; ze betekenen altijd een andere *mindset* van de kunstenaar en worden onderdeel van de projecten.
- De mogelijkheid tot samenwerking met andere kunstenaars en cross- disciplinaire samenwerking en matchmaking met wetenschappers via Mingler.
- Het werkbudget en kunstenaarshonorarium* dat (naast het verblijf) wordt aangeboden.
- SYB betreft het publiek in werkprocessen door openstelling in de weekenden.

* SYB heeft de landelijke richtlijn kunstenaarshonorarium onderschreven en probeert daar waar van toepassing (het maken van nieuw, 'af' werk voor een tentoonstelling) de kunstenaar naast een werkbudget (materiaal, reis- en verblijfkosten) ook een honorarium te betalen.

Bijzondere organisatiestructuur

Kunsthuis SYB heeft een unieke organisatiestructuur waarbij gedreven jonge professionals en vrijwilligers de kans krijgen om zich te ontwikkelen binnen de organisatie. Alleen de zakelijk leider en programmaleider worden op freelance basis betaald (ieder één dag per week).

De organisatie van SYB bevindt zich niet in het huis in Beetsterzwaag, het huis is van de resident. Vrijwilligers wonen verspreid door het hele land en komen geregeld samen in het Kunsthuis om te vergaderen, om een project kunstenaar te bezoeken of een presentatie bij te wonen. Stichting SYB volgt de Code Cultural Governance.

De programmeringscommissie (van regelmatig wisselende samenstelling en het laatst vernieuwd per 1 januari 2018) bestaat uit vijf tot zes jonge kunstenaars, theoretici en curatoren. Zij bepalen de artistiek-inhoudelijke koers, formuleren het beleid, programmeren projecten en kunstenaars, begeleiden en volgen de residerende kunstenaars, evalueren de gerealiseerde projecten, initiëren nieuwe activiteiten en geven sturing aan het schrijversprogramma. Ook

denkt de programmeringscommissie mee over publiciteit, beheer en financiën waar dat aan de inhoud raakt. De commissieleden onderhouden het contact met SYB's netwerk, scouten kunstenaars en promoten Kunsthuis SYB in lezingen en presentaties.

De artistiek leider en zakelijk leider (beide freelancers) hebben de dagelijkse leiding. Zij dragen zorg voor de vitaliteit van de organisatie en zetten ze lijnen uit voor de toekomst. Ze geven het inhoudelijk en zakelijke kader voor de programmering en bewaken de uitvoering van het beleid. Zij zijn het eerste aanspreekpunt naar buiten, zorgen voor de financiën, ondersteunen de projectkunstenaars en dragen de verantwoordelijkheid voor het dagelijks beheer van het pand.

Naast de programmeringscommissie werkt SYB samen met vrijwilligers die werkervaring op willen doen bij een culturele organisatie. De artistiek leider werkt samen met deze vrijwilligers. SYB weet op deze wijze recensenten, publiciteitsmedewerkers, tekstschrijvers, een vormgever/webmaster/documentalist, vertalers en een educatief medewerker aan zich te binden. Samen zorgen ze voor alle persuitingen van Kunsthuis SYB, het beheer van de website, de educatieve workshops, de vormgeving van de SYB-nieuwsbrief, de persberichten en de vertalingen van persberichten en recensies.

Het bestuur stelt het inhoudelijk en financieel beleid van Kunsthuis SYB vast en ondersteunt de artistiek leider en zakelijk leider bij de uitvoering van hun taken.

Programma 2016-2018

De afgelopen jaren heeft SYB jaarlijks zo'n 7-9 projecten georganiseerd. Een groot gedeelte van de projecten waren residenties in het huis aan de Hoofdstraat. Deze projecten varieerden van artistiek onderzoekend en experimenterend als naar buiten gericht en participierend met de omgeving en bewoners. Een greep uit de residenten/ projecten van de afgelopen jaren: Riet Wijnen, Wapke Feenstra, Muge Yilmaz, Josje Hattink, 24hrs residency ism Academie Minerva, Rosie Heinrich, Sjoerd Leijten ism Stijn Verhoeff. In 2018 wordt voor de tweede keer de Triënnale van Beetsterzwaag georganiseerd, een tentoonstelling waarin alumni van SYB terugkeren naar het dorp om op bijzondere locaties af werk te laten zien; het resultaat van hun werkperiode in SYB. Ook startten we in 2017 een bijzondere samenwerking met het Centre for Philosophy and Visual Arts, verbonden aan King's College, Londen, waarbij 2 residenten eerst een module van het programma aan King's College volgden, om vervolgens hun onderzoek te vertalen naar nieuw werk.

Organisatie 2019

Bestuur Stichting Syb (onbezoldigd)

Voorzitter: Irene Kromhout – artistiek leider Stream en zelfstandig projectleider (Groningen)

Penningmeester: vacant

Secretaris: Wytske Visser – programmamaker beeldende kunst de Brakke Grond (Amsterdam)

Algemeen bestuurslid: Remco Torenbosch – Beeldend kunstenaar (Amsterdam)

Directie/ dagelijkse leiding

Algemeen directeur: Josine Sibum Siderius (Rotterdam)

Lokaal Beheer

Wilma Othof (Beetsterzwaag)

Programmeringscommissie per 1 januari 2018

Niels Bekkema – beeldend kunstenaar en schrijver (Rotterdam)

Sara Bjarland – beeldend kunstenaar (Amsterdam)

Manus Groenen – kunsthistoricus en kunsteducator (Rotterdam)

Educatie

Hester Veenstra – kunst- en cultuureducatie (Rotterdam)

Publiciteit

Documentatie en vormgeving:

Maarten van Maanen – grafische vormgeving, website content (Amsterdam)

Persberichten en zaalteksten:

Aafke Weller – beeldend kunstenaar, schrijver en restaurateur (Amsterdam)

Vertalingen Engels:

Jenny Wilson – beeldend kunstenaar en vertaler (Groningen)

Sanne Lauriks - editor (Amsterdam)

Sarah Mei Herman – beeldend kunstenaar en vertaler (Amsterdam)

Vertalingen Fries:

Eduard Knotter – Fries taalkundige (Beetsterzwaag)

Beheer pand & praktische ondersteuning

Jan Harmsma – voormalig raadslid gemeente Opsterland (Beetsterzwaag)

Durk Schroor – ondernemer en huisman (Beetsterzwaag)

Annemarie van Veen – beeldend kunstenaar (Beetsterzwaag)

Lutske van Veen – haptonoom (Beetsterzwaag)

Ereleden en adviseurs

Chris Hellinga – oprichter, voormalig bestuurslid / projectontwikkeling/onderzoeksconsultant
Delft Energy Initiative, TU Delft (Delft)

Emmie Muller – oprichter, voormalig coördinator, ARTclublid, bestuurslid / beeldend kunstenaar (Groningen)

Anja Swint – oprichter, voormalig coördinator, ARTclublid, bestuurslid / beeldend kunstenaar (Groningen)